

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

20 bani numărul 20

Administrația: Strada Mircea cel Mare No. 33

Abonamentul 10 lei pe an

PENTRU „MOCANI“

Se știe ce luptă am dus contra unora din prefectii județului și curentului nenorocit anti-ardele- nesc de care erau cuprinși într'o vreme conducătorii provinciei.

Își poate ori-cine închipui ur- gia ce a trebuit să îndurăm, pe când a trebuit să strămutăm zia- rul la Galați și să purtăm grija și cheltuiala a trei procese de presă ce ni s'a intentat, în care *procu- rorii* guvernului stăruiau cu atîta obstinațiune.

Mocanii, în special, trebuie să-și aducă bine aminte de *imbierile* ver- bale ce le făcea unul din foștii capi ai județului, de a se lăsa de acest ziar; pe când noi nu putem uita nici-odată încercarea infamă de a ne compromite ținuta, la o anumită împrejurare, când ni se cerea, cu gândul cel mai negru, reproducerea unui *Manifest*, spre a ni se putea arunca apoi a doua di epitetul de *Cameleon*, prin ju- rnalul fondat de către același au- tor al *Manifestului*.

Am pierdut jumătate din abo- nații în acele timpuri, dar nu ne-a supărat faptul, găsindu-l esplicabil, cum ne supără astăzi ținuta a- celor cărora «Constanța» a folosit atât, dar cari azi ne părăsese în mare parte.

E timpul să aducem aminte celor adunați la Medjidia la 29 De- cembrie 1896, că nu acel ce cup- torea pământul, spre a ridica un mușuroi la prefectura de Cons- tanța, i-a apărut la vremuri grele, ci mănunchiul de tineri de inimă strînși împrejurul acestui ziar.

Dacă s'a uitat totul, noi suntem aci spre a le aduce aminte, din când în când, zorurile de pe vre- muri; spre a le aduce aminte, și lucrul următor: că foarte mulți ne datoresc plata pentru timpul cât i-am servit de bună credință. Facă bine să fie cel puțin *negustori cin- știți*.

Cât pentru rest și viitor — cine știe? poate timpurile să mai re- vie, sub o formă sau alta, și nu a bine să se părăsească un ziar care nu și-a desmintit nici un mi- nut numele ce poartă, de *Constanța*.

Spre a le aduce aminte de ser- viciile ce le-am făcut, reproducem unul din articolele de pe vremuri, scris de un netransilvănean, acum în serviciu la unul din județele de munte, care va ceti acum cu des- tulă mâhnire în suflet constatarea de nemulțumire ce trebuie să facem în chiar prima coloană a ziarului, unde, de atâtea ori, cu atîta convingere, a apărut dreptele cauze ale românilor ardeleni.

Iată acel articol:

Statistica mincinos interpretată

Patronul de la gazeta «Dobro- gea» său, mai bine șis, marele jurisconsult și matematic de oca- siune, caută a ne dovedi prin cifre că românii ardeleni din Dobrogea se furișează de la serviciul militar prin două mijloace:

Intăiul mijloc este, că din 413 români ardeleni câți au fost re- cruțați, în decurs de trei ani, 66 au invocat suditența; și al doilea că 192 tot din cei 413, au dosit.

Iată-ne prin urmare în fața a două argumente întemeiate pe ci- fre care vorbesc de la sine că ro- mâni ardeleni nu sunt români nici prin sentimente nici prin da- torii către noua lor patrie, unde li s'a dat *pământ și pușcă*, după cum dicea un mare patriot.

Ori-ce român, care își cunoaște neamul, și mai ales din aceia cari au căutat a cerceta cu deamă- nuntul și a se pătrunde cum s'a populat Dobrogea cu ardeleni cu- noaște care anume din ei intru- nesc condițiunile art. 2 din legea privitoare la proprietatea imobi- liară, și nu pot crede alt-fel de-cât că o adunătură de streini, care se bucură astăzi de favoarea d-lui General Dunca, lucrează contra intereselor noastre naționale în Dobrogea.

Pentru ca să putem proba până la evidență că elementul român ardelean este astăzi persecutat și calomniat, iar că statistica d-lui General în retragere este falsă și tendențioasă, vom preciza urmă- toarele:

În județul Constanța pe lângă locuitorii ardeleni, cari s'au sta- bilit în calitate de agricultori for- mând sate separate și cărora li s'a vîndut și delimitat pământuri de cultură, considerându-i ca ce- tățeni români în condițiunile art. 2 din legea mai sus citată, mai sunt și așa numiții economi de vite, sau mai bine șis, târlași. Se știe că ori-ce stăpân de târlă, dintre cei mai cuprinși, are cel puțin de la 20—50 servitori, cio- bani și argați.

Dacă vom lua de pildă, târlele

economilor fruntași ale d-lor Golia, Nică Popa, Ion Popa, Gheorghe Popa, Ion Moțoiu, Voicu Moțoiu, Ion Tumoșoiu, Petcu Sasu, Frații Sasu, Manea Stoia, Ion Boros, Gheorghe Boros, G. Aldea, N. Roșculeț, Al. Roșculeț, D. Chipară, Bêrzan, Petcu, Lupeștii, Stefleștii, Manolescu, Paraipan, Niță Coman, Stan Vidrighin, Dumitru Bereu Herța, Carim-Munteanu și alții, vom găsi d-le General Dunca, la toți aceștia *peste o mie*, servitori, ciobani, toți originari din Transilvania, cari nu sunt nici alegători și nici că întrunesc condițiunile art. 2 din legea privitoare la regularea proprietății imobiliare în Dobrogea.

Autoritățile comunale nu puteau și nici că pot face alt-fel, după legea recrutării, de cât a înscrie pe table pe toți tinerii deveniți apți serviciului militar, rămânând ea ei în urmă să-și stabilească pozițiunea lor.

Stabilind dar această situație adevărată și precisă a faptelor, cerem, pretindem și somăm chiar pe d-nu General Dunca et Belcik, *ca ne răspunde prin gâsta D-lor.* — la care anume ardeleni se referă faimoasa statistică? Se referă ea la românii stabiliți și împroprietăriți conform legii, — și pentru cari noi am dat alarma, că în mod ilegal și abuziv i-ați șters din listele electorale, sau la servitorii economilor de vite?

Dacă ea se referă la românii stabiliți și împroprietăriți conform legii, apoi faceți bine și lămurii lucrul: arătați limpede și deslușit, câți din cei 66 români, cari au invocat suditența, și câți din cei 192 cari au dat bir cu fugiții întruneau condițiunile art. 2 din lege, adică, că erau împroprietăriți și că părinții lor erau înscriși pe listele electorale? Ceva mai mult: arătați-ne dacă cei 66 cari au invocat protecția streină au cumpărat sau nu pământuri în Dobrogea.

Până ce însă, D-v. ne veți da răspunsul ce cerem, noi *vă desfidem* mai dinainte ca să ne puteți proba, că în descurs de 10 ani ați avut măcar *dece* casuri, în care românii stabiliți să fi invocat suditența pentru filii lor.

Când *din patru mii* familii române nu puteți găsi de cât *patru* sau *cinci* casuri, și cine știe în ce circumstanțe, unde să fi invocat suditența, nu este oare culmea nerușinării și a disprețului, ca însuși D-ta D-le General, să neglijeze ori-ce sentimente de patriotism celor 4000 familii ardeleni.

Eată dar adevărată situațiune a românilor ardeleni în Dobrogea, față cu legea recrutării. D-l General Dunca voind a acoperi *proștia* făcută cu stergerea ardelenilor dupe listele electorale comunale, a crezut de cuviință ca prin statistice *mincinos* interpretate să se poată justifica în fața Guvernului și a Țărei, că a lucrat prudent, patriotic și legal.

Lucrările de acord în întreprinderile Statului

La 13 curent s'a înfățișat la Tribunalul local procesul de calomnie intentat de d-l Bogzea, Agentul serviciului maritim român, fostului impiegat Simion Ionescu, destituit astă-iarnă, când cu ancheta făcută de inspectorul serviciului d-l Altman.

Punctele de acuzație denunțate Direcției serviciului de d-l S. Ionescu, pentru cari d-l Bogzea a intentat procesul, sunt vre-o 4, între cari vîndarea neregulată a șese vagoane cărbuni, specula cu remorcherele și șlepurile serviciului, într'un anumit cas de închirierea lor, și prevaricarea în lucrările de acord.

Nu s'au putut asculta, timp cât a ținut ședința, până la orele 6 p. m. decât vre-o 10 martori, din peste 30 câți erau citați, între cari d-nii Altman, Voinescu inspector la C. F. R. și Murguleț, inspector al S. M. R. din Constanța.

N'am putut înțelege bine depunerile a 3 domni martori la care am asistat, fiind tocmai la fundul sălei, dar nici avem intențiunea a le espune aci; am înțeles însă espunerea *lucrărilor de acord*, asupra cărora voim să insistăm din punct de vedere cu totul tot obiectiv.

Iată în ce constau aceste lucrări, despre care ni s'a afirmat de un fost înalt funcționar că se prac-

tică și la Direcția Căilor Ferate și la Serviciul fluvial român.

Pentru descărcat, probabil și de încărcat, vapoare, șlepurii și vagoane, cu produse, cărbuni sau ori-ce alte mărfuri sau materiale, în gări sau porturi, pe Mare sau pe Dunăre, direcțiile acestor servicii au prețuri ficsate, de sigur pe tonă și categorie, în fie-care port, după locul de acostare; tarifele variind pe această temă. — În stațiile căilor ferate există asemenea acest *acord*, pentru același operațiuni, dar între șeful Stației și particular, când acesta voiește să dea asemenea lucrare în antreprisă șefului stației respective.

Asupra acestor prețuri tarifate, credem în fie-care port, pe baza înlesnirii de descărcare, agenții au voie să speculeze cu hamalii, cu echipele de hamali, adjudecând întreprinderea lucrărilor regiei aceleia, sau acelora, ce se ofer să li se plătească mai puțin; iar câștigul, de sub prețurile tarifare ficsate de Direcție, de sigur după indicațiile agenților respectivi, se împarte în două: jumătate ce varsă în casa agenției, a Statului, și cealaltă jumătate în folosul agentului cu restul personalului retribuit al agenției, fie-căruiia partea aliquotă de mai înainte stabilită dupe o normă oare-care.

Aci e locul să introducem detaliul spus nouă de menționatul fost înalt înalt funcționar în serviciul navigației, că în privința jumătăților de parte cuvenite impiegatilor, toate agențiile de pe Dunăre ar fi înțelese, cu aprobarea Direcției, ca fondul strîns din aceste jumătăți să fie împărțit după grade, în comun, între toți impiegatii, de la Severin până la Sulina.

Fapt ar fi că unele lucrări de făcut la descărcare nu ar fi prevădute de tariful aprobat al Direcției, cum ar fi d. es. spălarea vasului de murdăria cărbunilor, sau când vaporul, venind de la Rotterdam, ar fi silit să acosteze peste mai multe vapoare, și atunci, Agentul, neavînd cu ce plăti plusul de lucru, *Direcția refuzând ori-ce plăță neprevădută de tarif*, îl plătește în natură, cu cărbuni d. es. niște rămășițe din vapor.

In asemenea condițiuni e natural, e foarte natural, ca statele de plăți, bonurile emise, să nu reprezinte realitatea, și chiar depozitele să sufere lipsuri mai mari sau mai mici; controlul fiind imposibil.

In privința *acordului* din stații iată cum se face.

Un Stan óre-care are de încărcat 10, 20 sau 30 vagoane de produse, în stația Făurei d. es. Acest Stan cere vagoanele, așteptă, reclamă la Direcție care deține distribuția pentru toată țara. In fine îi vin, dar vagoanele sunt puse pe coada liniei, sau pe altă linie intermediară, unde accesul carilor de descărcat e imposibil și trebuie să plătească din greu pe încărcători.

Bran, a cerut și el vagon, *înainte* sau *după* Stan, e treaba Direcției când cererea i-a fost înregistrată. Bran, care a avut îngrijirea ca să facă *acordul* cu Șeful Stației, pentru încărcare, are vagoanele la rampă, descarcă imediat și pleacă la treabă, plătind 2 sau 3 lei vagonul, nu știm bine cât; pe când Stan care a avut nechibșuința de a crede că poate încărcarea vagoanelor cu oamenii carilor nu știm de a terminat și acum

Dacă mai poți la socoteală ca asemenea operațiuni le pot face — și se dice că le fac adeseori — oamenii de serviciu, plătiți lunar de Direcție, lampagi, macagi și cum îi mai chiamă, înțelege oricine ce poate eși din *acordul* ce ar fi, pe toate liniile, până sub strașinile Direcției generale.

Ar trebui desființat acest acord; serviciile respective să facă ce fac și particularii: să plătească la anumite echipe angajate cu contract și pe termin, plătind pe tonă, iar nu pe invoială, prin *accord*, al cărui eco sună așa de rău în toată țara.

Din aceste acorduri Statul nu poate câștiga de cât ce câștiga odată primăria Constanței: unul sau doi lei sub devisul estimățiunilor, pe când lucrările se făceau în regie, chiar când lucrarea ar fi fost de deci de mil de lei; altfel, cu licitațiile introduse, s'a putut

câștiga 30—50 la sută sub devizul aprobat.

Ne va auzi oare Direcțiile acestor servicii??

P. G.

UN BANCHET CORPULUI DIDACTIC

Miercuri 16 curent, toți domnii membrilor ai corpului didactic român din oraș și județul Constanța, adunați în conferința anuală, au fost reuniți la un banchet dat lor în Salonul Hotelului Carol, de Primăria Constanței.

Au luat parte la acest banchet peste o sută persoane, împrejurul d-lui prefect Vârnav și a d-lui primar Chr. Georgescu, cu consilierii comunali prezenți.

In timpul cât a ținut masa, un târaf de lăutară a delectat pe invitați cu cântecele cele mai frumoase; totul petrecându-se până la orele 3 în cea mai perfectă voieșie.

Seria toasturilor a fost deschisă de d-l primar Christea Georgescu, care, făcând panegiric al muncii și a datoriei îndeplinite, în special a d-lor învățători, închină în sănătatea M. S. Regelui, înaltă pildă de imitat pentru toți cetățenii țării. — Toată asistența se scoală în picioare, și strigătele de ura! de trei ori repetate, împreună cu hymnul, regal fac să vibreze toate inimile de însuflețire. Aceleași urări și însuflețire a stăpânit sala la strigările «să trăiască» pentru membrii familiei regale. Câteva minute în urma caldei cuvântări a d-lui Georgescu, se ridică învățătorul *Teodorescu* din Corugea, și într-o aleasă perorație laudă activitatea fericită și fecundă a d-lui ministru al cultelor Sp. Haret, pentru îndrumarea învățământului spre profesiuni. Aplauzele cele mai entusiaste au urmat și acestei cuvântări.

D-nul *Scarlat Vârnav*, prefectul județului, ridică paharul său și închină în sănătatea d-lor membri ai învățământului, din județul Constanța, cari printre atâtea populațiuni eterogloze și eterodoxe, depun o muncă îndoită de cât colegii lor din țară. Discursul clar și adânc simțit al d-lui Vârnav a fost întrerupt adeseori de aplauzele cele mai entusiaste ale asistenței.

Vorbește apoi d-l *Popescu*, învățător în Celibikioi, aducând, printr-o improvizație fericită, în numele colegilor săi mulțumiri de recunoștință autorității, d-lui prefect Vârnav, Consiliului Comunei Constanța și primarului orașului, d-l Christea Georgescu, ale cărui bune sentimente pentru școală a avut ocazia să aprecie și cu altă anumită ocazie. Asistența aplaudă cu entuziasm discursul d-lui Popescu.

Vorbește apoi d-l revizor *Paul Pașa*, laudând activitatea colegilor săi și mulțumindu-le, acum ca șeful lor, de activitatea ce depun întru îndeplinirea datoriei.

După d-sa vorbește d-l *Dimitrescu*, directorul gimnaziului local, dicând că nu știe ce să laude mai mult, și în sănătatea cui să închine: în a d-lor învățători cari își fac datoria cu atâta zel, sau a autorităților, care cu atâta dragoste îmbrățișează cauza instrucțiunii publice prin facerea de școli sănătoase și înzestrarea lor. In aplauzele tuturor a bea paharul în sănătatea celor asistenți.

D-lui Dimitrescu îl urmează d-l *G. Tănăsescu*, institutor în Constanța care închină în sănătatea d-lui Vârnav, cel mai neobosit și mai bun prieten al școlii dintre toți prefectii Constanței. Sala răsună de cele mai frenetice aplauze.

D-l *Vârnav*, vădit foarte impresionat pronunță câte-va cuvinte de mulțumire și îmbărbătare pentru cei ce-și fac datoria, îndemnând pe țărani la facerea de școli sănătoase pentru copiii lor; arătând că astă-vară a putut termina 8 școli rurale și că în vara aceasta țărani români ai Dobrogei s'a oferit să facă, numai până acum, încă 28 de școli rurale! D. prefect închină paharul său în sănătatea țărânilor și termină această scurtă dar pătrunzătoare espunere, strigând asistenței, *sus inimile!* Poporul român începe să fie conșciu de misiunea sa la marginele Orientului! Tunete de aplauze a izbucnit în toată sala.

Vorbește apoi d-na *Ana Tănăsescu*, directoarea școlii primare No. 1 de foto, laudând calitățile sufletesci ale femeii române din timpurile istorice, și termină închinând paharul său mamei tuturor suferinșilor din războiul Independenței, M. S. Regina — poetă, Carmen Sylva. Toată asistența se scoală în picioare strigând ura! de mai multe ori, în sunetele hymnului regal.

Au mai vorbit după aceea învățătorii din Gârlici, bând în sănătatea prea cucerniciei sale protoiereul județului Niculescu, care ajută pe d-nii institutori întru îndeplinirea misiunii lor; căruia a răspuns prea cucernicia sa, arătând că concursul pe care preoții îl prestează este a se mulțumi Prea Sfintului Episcop, al Dunării de jos, Pimen, care le-a dat cele mai stăruitoare porunci întru aceasta; ridică paharul său pentru sănătatea Prea Sfintului Episcop, la care care se asociază toată asistența prin aplauze entusiaste.

Au vorbit la urmă Părintele G. Rădulescu, bând pentru tinerele odrasle ale Școlilor și învățătorul veteran Varlam, care a avut o inspirație dintre cele mai fericite, evocând cuvintele lui Mircea cel Bătrân, al cărui dor e pe cale a se îndeplini de M. S. Regele de astă-zi. Tunete de aplauze au acoperit ultimele cuvinte ale d-lui Varlam.

Banchetul s'a fînit la ora 3 în sunetul muzicii, cântând Destăptate române.

Informațiuni

Tara, nu a lui Hübseh ci a d-lui Papamihalopol din București, nu și ce are cu prefectul nostru d-l Vârnav; că s'ar fi dus, că ar fi venit, că s'ar fi întors, că ar fi făcut, că ar fi dres, că s'ar fi lăudat, în fine că e megaloman; iar în numărul din urmă, *că ar fi indus guvernul în eroare, prin rapoarte false, pe baza cărora, ministerul de domenii, prin agenții săi silvici — basbuzucii Dobrogeni — a deposedat mii de țărani numai de loturile mici de câte dece hectare*, încheind articolașul din numărul de la 18 curent, ast-fel:

«Ferberea e la culme printre sătenți, deja mișcări sau semnalat în satele Omurcea, Murfatlar, Biulbiul etc.»

«Suntem amenințați să avem de deplorat scene mai dureroase decât cele din 1888.»

Fie pe pace d-l Papamihalopol. Românii din Dobrogea nu sunt acei creșcuți politicești de filifonii de la unele gazete din București.

Informația dată ziarului *Tara* seamănă ca două picături de apă cu cele ce se tipăreau odată, sub inspirația unui gianabet, pe la începutul anului 1897, de ziarul *Dreptatea*: *că s'ar fi închis o mie de cărciume ale românilor din județul Constanța și că ar fi fost scoși din listele electorale 40,000 de români.*

E un proverb românesc: *cu minciuna prânzești, dar de cinat nu cinți.*

E destul să spunem atât, ca să înțeleagă Dobrogenii toată enormitatea minciunilor; restul țerei informeze-l *Tara*, cum merită sprijinitorii unui asemenea ziar.

Inspiratorul, din două luntre, al ziarului *Tara*, astâmpere-se cu intrigele sale contra prefectului nostru, model de patriotism și hărnicie în totă țara, mai înainte de a fi siliți să-l punem călușul în gură, cum l'am mai pus astă-vară unuia, de la altă foaie bizantinistă din Capitală, care se amesteca prea mult în afacerile orașului Constanța, — *de nu-o fi tot același persoană de acum!*

Adevărul, care nu știm ce are cu orașul Constanța, căruia îl scor-

nese: când că s'a ivit aci *holera*, în prețuia deschiderii sezonului de băi, când că prefectul cutare a pus biruri pentru un dar oare-care Principilor de coroană, când că Bulgarii ar fi aci persecutați etc. îi trage acum că nu se vor găsi concesionari pentru apă, și ne face pe noi care am susținut și susținem această soluție.. *Camelion*..

Ce are aface scripea cu epurele?

Noi am dis vre-odată domnului Mile—Șmil? pentru cauzele ce susține?!

Pentru mâine Duminică s'au conchemat la Medjidie mai mulți economi de vite, spre a se sfătui în privința facerii unui Memoriu d-lui ministru al Domeniilor, în chestia deposedărilor.

Sfătuim pe toți să aibă răbdare: nici o deposedare făcută până acum nu e aprobată de minister, și nici va fi aprobată, până după cercetarea împrejurărilor de către comisia ce va începe a funcționa în Constanța, poate chiar zilele aceste.

Administrator al Domeniilor din Dobrogea a fost numit d-l *Niculescu-Telega*, actualul Director al Domeniilor, care va aduce în Constanța toată arhiva proprietății diu Dobrogea, în vederea noilor împroprietariri de făcut și a administrării viitoare a bunurilor Statului de aci.

Administrația nouă a acestui ziar a suspendat servirea foaielor tuturor celor ce n'au răspuns la invitația de a trimite plata abonamentelor întârziate. În numărul viitor va începe a publica numele celor ce dătoresc pe mai mulți ani.

Miercuri a sosit în Constanța învățătorii din județele Râmnicu-Sărat și Argeș, cari au făcut o excursiune în largul Mării cu vaporășul Sulina.

Vineri au sosit cei din Buzău, în același scop de a vizita orașul.

Astăzi Sâmbătă sosește la Cernavoda Eminentă Sa Episcopul Pimeu, al Dunării de jos, spre a trece la Seimeni pentru sfintirea mâine, a bisericii construită acolo, și a face prima vizită Canonică districtului nostru. Eminentă Sa

a fost întâmpinat la Cernavoda de d-l Prefect cu care împreună vor merge la Seimeni. Miercuri la 23 Aprilie Sf. Gheorghe Eminentă Sa va va oficia Sf. Liturghie la Catedrala din Constanța.

Membrii Societății Agrare Secțiunea Constanța, sunt convocați în Adunarea Generală pentru întâia Duminică după Sf. Gheorghe.

De la Comună. *La 28 curent se va ține licitație pentru concesiunea apelor și iluminatului, după care se vor lua hotărârile de începerea marilor lucrări de edilitate. Până atunci se vor face pavilionul din grădina Mircea-Vodă, macadamarea cu petriș de la Satu-Nouă a străzii Română și Bulevardului.*

Mâine Duminică are loc serbarea în București a desvelirii statuei lui C. A. Rosetti. Vor asista și delegații din provincie la această serbare.

Aprobându-se numai unei spre-dece din baracele din piața Carol, se va ține o nouă licitație, în ziua de 29 curent, pentru închirierea restului de 9 barace.

Persecuția ungarilor contra românilor din Transilvania a ajuns punctul culminant. Ziarul *Tribuna* din Sibiu, vrednicul organ vechiu de 20 de ani, al românilor, a fost silit să-și înceteze apariția, confiscându-i-se garanția de 11.000 coroane. Va răsări alt organ în locu-i; furia Hunilor trebuie stăvilită cu ori-ce preț.

AVIS

Clopotे Bisericești

GARANTATE

Fabricațiune Română

Se găsește de vânzare la D-l Tache Manicatide, Constanța.

Strada Mahomedană No. 36.

INCANTĂTOR

este un obraz fin curat, o înflățisare fragedă și trandafirie, o piele albă, catifelată și un teint strălucitor.

Toate areste le produce

Sapunul Lapte de Crin

din RADEBEUL

al Casei Bermann & C-ie

RADEBEUL-DRESDA

Marea fabrică: UN CAL DE LEHN

Bucata lei 1-50

De vânzare la: E. & J. Lascariu și M. Berceviel. — Constanța.